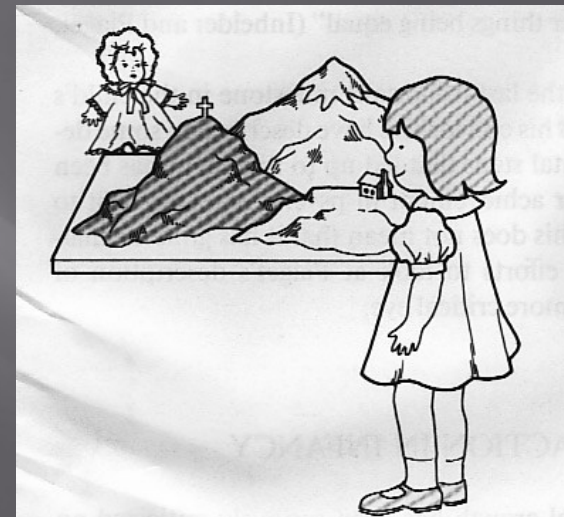


# PRINCIP EVOLUCE VE VÝUCE PSYCHOLOGIE

Jan Krása

Katedra psychologie, Pedagogická  
fakulta Masarykovy univerzity, Brno

Mentální reprezentace (MR) světa se vyvíjí.  
Dítě se na svět nedívá stejně jako dospívající nebo jako rodič, ani jako prarodič, nebo jako umírající.



**14.5 The three-mountain test of egocentrism** The child is asked to indicate what the doll sees. The results suggest that the child thinks the doll sees the scene just as she does, including the little house which is of course obstructed from the doll's vantage point. (After Piaget and Inhelder, 1967)

# Propoziční systém

1. úkolem verb. výchovy je naučit dítě slova a pravidla tvorby vět. Poté je možno s dítětem vést dialog.
2. úkolem výchovy/výuky (ne vždy zcela vědomým) je naučit dítě chápat a používat řeč jako odkaz na tzv. **propoziční systém**. + naučit jej vytvářet pomocí propozičního systému **inference**. Řeč je tu koneckonců k tomu, abychom pomocí ní učili své děti propozicím.

# Co je propoziční systém (PR.S) a jak se liší od řeči?

- PR.S lze převést (téměř dokonale) na logický kalkul, přičemž „kličky jazyka“ (slovní hříčky, metafory atd.) v PR.Su téměř zanikají. (srov. humor)
- Řeč (verbální systém) např. rozeznává mluvnické rody, PR.S nikoli
- V češtině verbální systém rozlišuje: 1 „pes“, 2-4 „psi“, 5 a více „psů“ (srov. 21 „psů“ a nikoli 21 „pes“; 22 „psů“ a nikoli 22 „psi“), což PR.S nereflektuje

Propozice:

- Propozice je jednotkou výpovědi (predikátový kalkul).
- Je amodální.
- Propozici můžeme přiřadit pravdivostní hodnotu.

PR.S a vnitřní řeč; PR.S a myšlení.

Na to, že svým vědomím často prodlíváme v PR.Su, lze svést naši neschopnost prohlédat skrze etymologii slov – málokoho cokoli zarazí na prsteníčku nebo v útočišti.

PR.S nám chladí hlavy.

# PR.S umožňuje inference

PR.S umožňuje generovat (vyvozovat) inference a odvozováním platných inferencí v rámci souboru premis se zabývá logika:

A. Každý živý organismus má buněčnou strukturu.

B. Virus nemá buněčnou strukturu.

Inference: Virus není živým organismem.

# Je mnoho PR.Sů

PR.Sy jazykovědné

PR.Sy matematiky

PR.Sy přírodopisu

PR.Sy chemie

PR.Sy psychologie

PR.Sy pracovní výchovy (řezání stromů, sázení...)

PR.Sy tradiční čínské medicíny a mnoho dalších

# Vývoj PR.Sů

Nejen že se vyvíjí verbální systém (výslovnost, slovní zásoba, gramatika a syntax), ale postupně se vyvíjí i PR.Sy.

Piaget hovořil o globálním vývoji PR.Sů resp. intelligence.

Např. pojem pes:

slovo „pes“ – zvíře – savec – pes domácí (*Canis lupus familiaris*) – mnohobuněčný organismus – genom – genotyp x fenotyp v rámci geologických procesů na Zemi

Snad mnohem zásadněji se musí vyvíjet pojem čísla:  
počítání – přirozená čísla – celá – racionální – iracionální - reálná – komplexní čísla



# PR.Sy a pedagogika

Tvorbou PR.Sů se zabývá pedagogika, ovšem mnohé propozice a i celé systémy propozic jsou utvořeny již před školní docházkou.

Výuka co nejrozsáhlejších PR.Sů podložených empirickým zkoumáním je hlavním trendem moderního přístupu ke vzdělávání. (srov. termín znalost, poznání)

# PR.Sy psychologie

Co oblast psychologie, to většinou zvláštní PR.S (vlastní terminologie, vlastní pravidla tázání, odvozování a hledání odpovědí).

Paměť. Potřeby. City. Chování. Osobnost. Tělo.  
Vědomí. + parapsychologie

# Princip evoluce v psychologii

Vývoj pojmu evoluce: fosilní záznam - přírodní výběr a pohlavní výběr – evoluce genetická – sobecká alela

**Evoluce není jen objekt, není to jen propozice, ale je to časová dimenze PR.Su (temporální dimenze).**

(Podobně jako „zeměkoule“ (racionální geografie, udržitelný rozvoj, globální změny atp..))

Časová dimenze automaticky generuje otázky, např.:  
Jak dlouho užívá čl. vnitřní řeči? Jak starý je úchopový reflex? Jak staré jsou SPU? Myslí jakého zvířete je naší nejpodobnější? Atd.

Automaticky některá starší tvrzení odsouvá do oblasti mytologie: Země je jen málo stará (6 630 let); žena byla stvořena z Adama;

# Evoluční psychologie

1859 (1871)

1993 Adapted Mind

Modularita

Geny a nervová soustava. Geny a psychické funkce (vrozené obrázky-imprinting).

**Děkuji za pozornost**